

7662

WINIARY gm. Nowy Korczyn

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244
Nv inw. 7662 dep

POLITECHNIKA KRAKOWSKA
wydział architektury
INSTYTUT URBANISTYKI I PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

K A T A L O G

ZABYTKOWYCH PARKÓW I KOMPOZYCJI KRAJOBRAZ-OWYCH
WOJEWÓDZTWA KIELECKIEGO

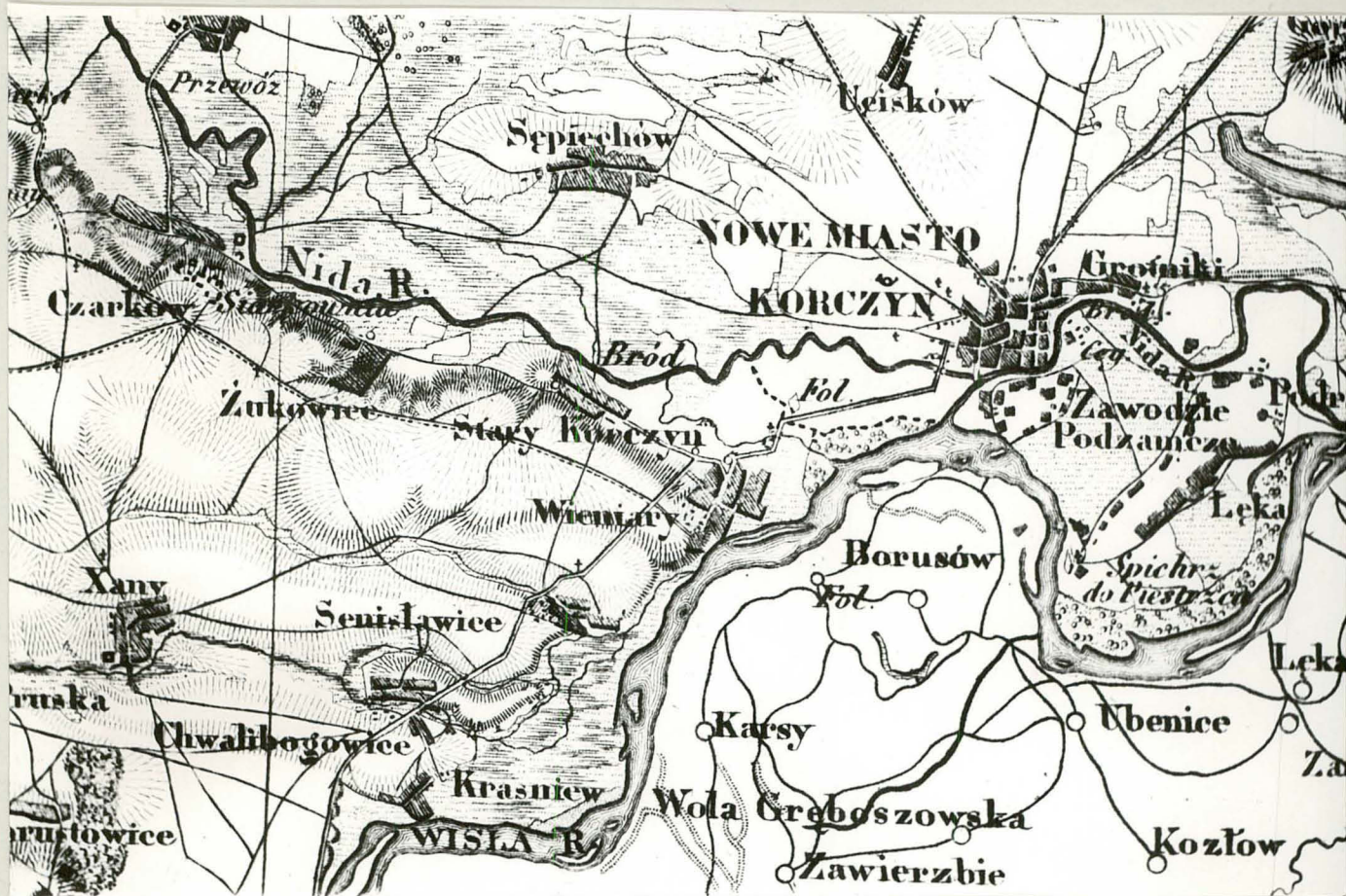
W I N I A R Y gm. Nowy Korczyn

Kierownictwo naukowe:
doc.dr hab.arch.Janusz Bogdanowski

Opracowanie:
mgr arch.Ludmiła Flagorowska

Kraków 1973

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244
Nv inw. 7662 dep.

WINIARY WISLICKIE - Fragment Topograficznej Karty
Królestwa Polskiego — 1839

WINIARY WIŚLICKIE

Powiat : Busko Zdrój
założenie pofolwarczne

Miejscowość usytuowana jest w odległości około 20 km na południe do Buska - Zdroju, 3 km na południowy - zachód od Nowego Korczyna, przy południowej granicy powiatu. Dojazd z drogi głównej Kraków - Sandomierz.

Wieś położona jest niezwykle malowniczo w widłach rzeki Nidy i Wisły, na wysokim brzegu o ostrym spadku w kierunku południowo - wschodnim i bardziej łagodnym ku północnemu - wschodowi.

Założenie składa się z alej, sadów, zabudowań i pól uprawnych.

I. Dane historyczne

połowa XV w.	- we wsi znajdują się między innymi łany kmiece, folwark królewski i karczma z rolą
1578	- wieś królewska w wiślickim znana pod nazwą Wynari
1839	- w miejscu dzisiejszych Winiar Wiślickich istniał jedynie folwark.
Zabudowa wiejska skupiała się w Winiarach Dolnych.

Dane według :

- Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego, Warszawa 1880
- Topograficzna Karta Królestwa Polskiego, 1839

II. Opis stanu obecnego.

1. Opis całości układu

Założenie usytuowane jest na wschód od szosy Kraków - Sandomierz. Od głównego traktu do centrum kompozycji prowadzi droga gruntowa. Po obu jej stronach rozciągają się pola uprawne. Dwór, murowany piętrowy znajduje się na wprost drogi, na zakończeniu osi kompozycyjnej. Na zachód od dworu mieści się podłużne wnętrze utworzone przez rzędy drzew oraz kępy krzewów, na wschód zaś ostra szkarpa umożliwia znakomitą ekspozycję widokową. Do środkowego "ozdobnego" wnętrza przylegają od północy i od południa sady. Sad od strony południowej otoczony jest z trzech stron alejami: grabowo - lipowymi i kasztanową. Z narożnika południowo - zachodniego sadu, z zakończenia alej, dzięki specyficznemu ukształtowaniu terenu, ku południowi rozciąga się piękna panorama doliny Wisły. Sad północny ograniczony jest od zachodu drogą gruntową prowadzącą do Winiar Dolnych a od wschodu szkarpa opadającą w stronę rzeki.

Teren, który obejmuje kompozycja w zasięgu alej i sadów jest prawie płaski, nieznacznie zniżający się ku południowi z jednej strony i północy z drugiej strony. Za granicami tego układu silne spadki, szkarpy i urwiska decydują o dużej atrakcyjności położenia.

2. Drzewostan.

W skład alej wchodzi: lipy, graby, kasztany. Pojedynczo występuje tuja a niejako przypadkowo / z samosiewów ? / rosną tu jesiony, wierzby i akacje. Krzewy stanowią: leszczyna, bez, jaśmin. We wszystkich alejach i rzędach wiek drzew ponad stuletni. Ponad stuletnia jest również tuja. Najmłodsze są drzewa w klombie przed dworem

III. Wstępna analiza stylistyczna i ocena kompozycji.

Kompozycja zawiera resztki ogrodu geometrycznego o typie francuskim z XVII wieku. Ze względu na dużą ilość pięknych drzew oraz na czytelny układ stylistyczny, kompozycję uważać można za bardzo wartościową.

Wartość założenia podnosi jego znakomite usytuowanie w terenie. Zespół posiada więc cechy stylowe, historyczne oraz krajobrazowe.

IV. Wytyczne konserwatorsko - adaptacyjne.

1. Ocena stanu zachowania.

Założenie w ogólnym układzie czytelne. W bardzo złym stanie technicznym jest budynek dawnego dworu. Duże braki drzew wykazują aleje. Bardzo niewłaściwie utrzymane jest wnętrze środkowe, przed dworem. Zdewastowane krzewy, drzewa, wydeptane trawniki, śmietnik - to obraz ostatecznego zaniedbania.

2. Zagrożenia.

Największym niebezpieczeństwem dla kompozycji jest wycinanie starodrzewiu, szczególnie wzdłuż drogi prowadzącej do głównej szosy oraz na zachód od alei i sadu. Nie zabezpieczenie budynku dworu powoduje jego stopniową dewastację. Zaśmiecanie i niszczenie terenu przed dworem zacierają układ klombu.

3. Wytyczne badawcze.

- Ze względu na wysokie walory założenia należałoby :
- wykonać inwentaryzację alei i całości układu oraz dworu,
 - przeprowadzić studia historyczno - kompozycyjne,

- wykonać projekt konserwatorsko - adaptacyjny.

4. Wytyczne do zabezpieczenia i ochrony.

- należy jak najszybciej zmienić dotychczasowego użytkownika / Państwowe Gospodarstwo Rolne /. Sposób traktowania, głównie istniejącego starodrzewiu i budynku dworu jest dalece niewłaściwy,
- wszystkie aleje, szpalery, grupy drzew w swych naturalnych ciągach oraz wnętrza środkowe wraz z dworem - objąć ochroną ścisłą,
- ochroną częściową objąć sady oraz uprawy między alejami a główną szosą. Ochroną widoku - teren na wschód i południe od założenia,
- jaknajszybciej otoczyć całość ochroną konserwatorską.

5. Wytyczne do adaptacji i konserwacji.

- całość przekazać w ręce jednego użytkownika. Nie wydaje się być słuszne przeznaczenie obiektu na cele kulturalne - o - światowe dla samej wsi / za małą atrakcyjność miejsca ,brak " ciążenia " w tym kierunku /. Obiekt możnaby przeznaczyć na cele kulturalne ponadlokalne, względnie przekazać go osobie prywatnej z zastrzeżeniem opieki nad wartościami estetycznymi i historycznymi-
- konserwować na bieżąco budynek dworu i istniejący staro - drzew.

Według stanu z roku 1972

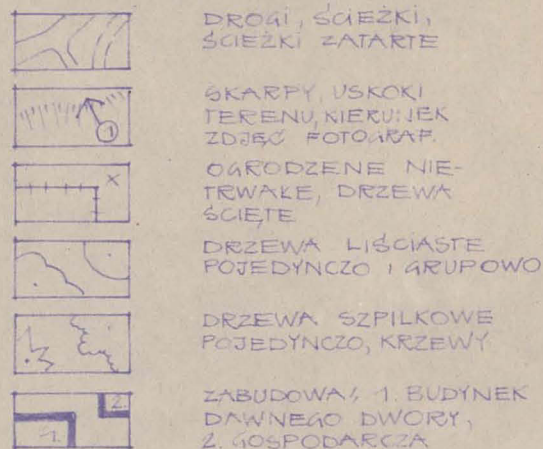
opracowała :

mgr inż.arch. Ludmiła Flagorowska

0 50M 100M

SKALA PRZYBLIŻONA
WŁ. STANU Z R. 1972

WINIARY WISLICKIE PARK PODWORSKI I

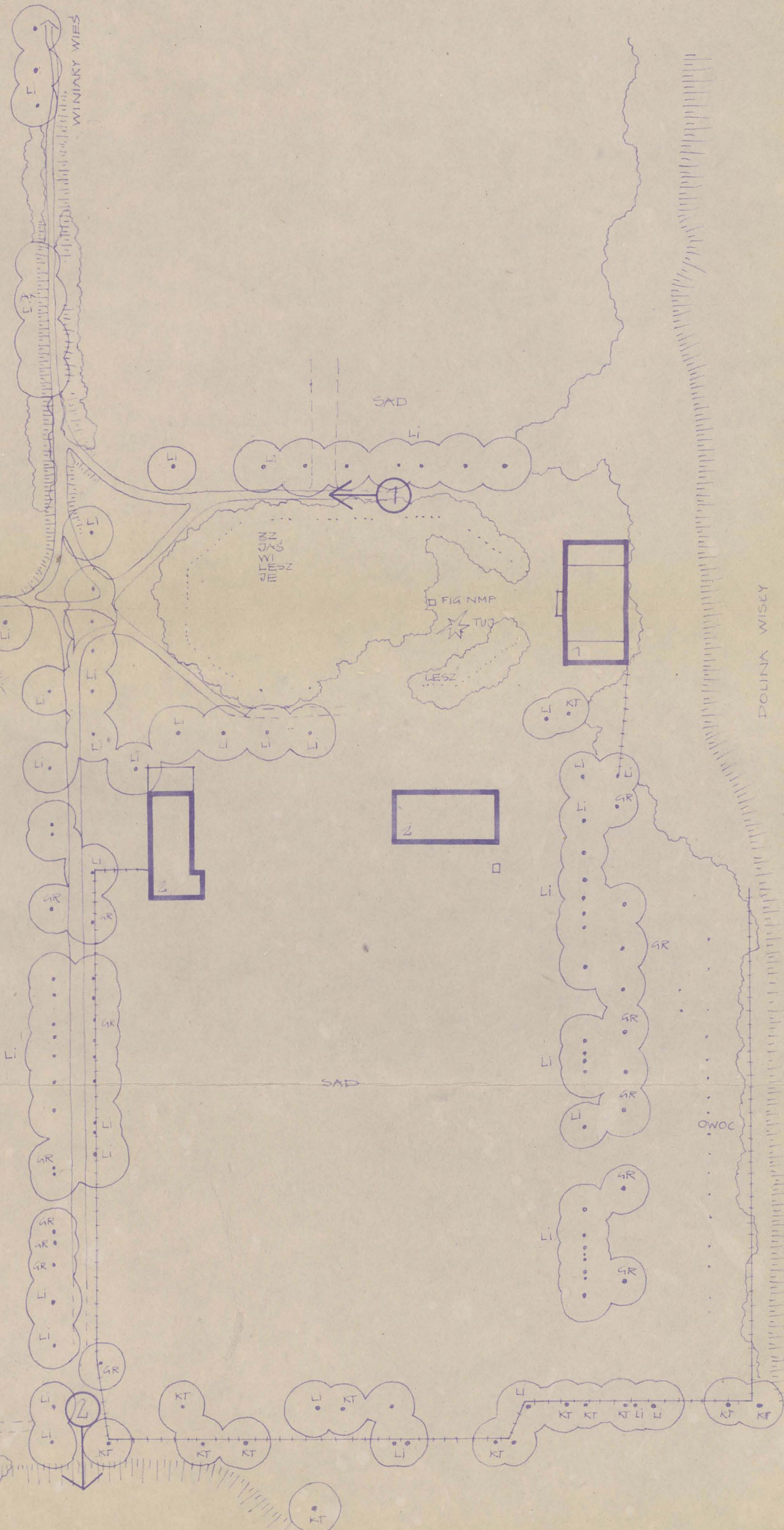

LI LIPA
AK AKACJA
KT KASZTAN
GR GRAB
TUJ TUIJA
LESZ LESZCZYNA
BZ BZ
WI WIERZBA
JE JESION
JAB. JASMIN

POLE UPRAWNE

DO SZOSTY
SANDOMIERZ-
- KRAKÓW ~ 350M

POLE UPRAWNE

0 50M 100M

SKALA PRZYBLIŻONA
WŁ. STANU Z R. 1972

WINIARY WISLICKIE

PARK PODWORSKI II

LI LIPA
AK AKACJA
KT KASZTAN
GR GRAB
TUJ TUBA
LESZ LESZCZYNA
EZ BEZ
WI WIERZBA
JE JESION
JAS JASMIN

POLE UPRAWNE

SAD

DO 5209
SANDOBIERZ
- KRAKÓW ~ 350M

POLE UPRAWNE

SAD

OWOC

DOŁINA WIELKA

WINIARY WISLICKIE

Fot.1. Aleja wokół klombu.

WINIARY WISLICKIE

Fot.2. Widok z obrzeża parku w stronę południową.